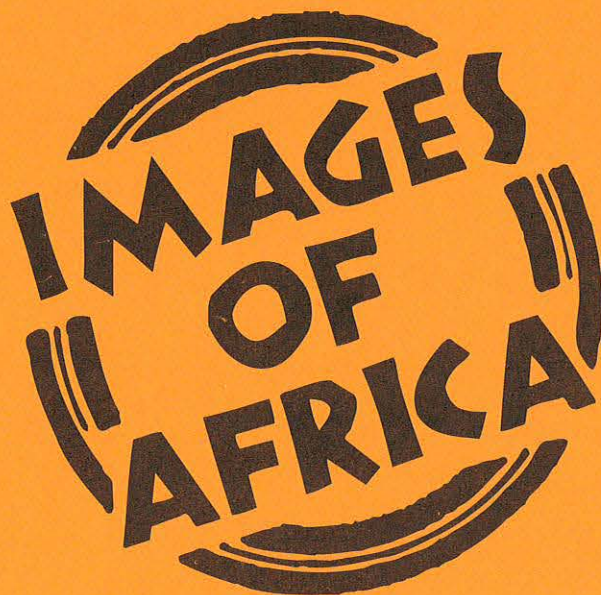

BILLEDKUNSTNERE FRA ESSAOUIRA – KARAVANERNES HAVN

**MAIMOUNE ALI
MOHAMED TABAL
ABDELMALIK BERHISS
ABDELKADER BENTAJAR
RACHID AMARHOUC
FATIMA ETTALBI**

RUNDETÅRN 4. - 27. juni 1993

*Marokko er et træ, der har sine rødder i Afrika
og med blade, der bruser i vinden fra Europa.*

Hans Majestæt Kong Hassan II

I 1764 bestemte den marokkanske sultan, Sidi Mohamed Ben Adallah at bygge en ny by på det sted, hvor det gamle Mogador eller Souira lå, for at skabe en åbning til Europa for den transsaharianske handel.

På den tid herskede kejseren af Marokko, som han dengang kaldtes, over kongerigerne Fez, Marrakech, Sousse m.fl. Karavanerne, der kom fra alle de subsaharianske regioner (det tidligere Sudan, Guinea, Senegal, Mauritanien), endte i Essaouira, hvor deres laster af eksotiske varer blev udskibet til Europa. Essaouira blev hurtigt en driftig by og Marokkos vigtigste havn. Handels- og fredstraktater blev etableret med europæiske nationer. Den første fredstraktat blev i øvrigt indgået med Danmark.

Der er skrevet mange bøger om Essaouira i det 18. årh. bl.a. af den danske konsul i Essaouira, Georg Høst. I en slags dagbog – som jeg har oversat til dansk – beretter han om de mest betydningsfulde begivenheder under Sidi Mohamed Ben Adallahs regering.

Takket været denne handel blev Essaouira et kosmopolitisk knudepunkt med en usædvanlig blanding af kulturer. Den særlige kunst, som var resultatet heraf, er blevet kaldt »etnokunst«, fordi man i den fornemmer Essaouiras beliggenhed mellem det arabisktalende Chiadma mod nord og det berberisktalende Haha mod syd, ligesom man mærker den afrikanske kultur, der blev bragt hertil af de sorte befolkninger fra Guinea og Tombouctou gennem flere århundreder.

Essaouira – denne lille hvidmalede by ved atlanterhavskysten på højde med Marrakech – er således mødestedet for to kontinenter. Det er her, middelhavslændenes civilisation og kultur slutter, og det er her, den afrikanske kultur begynder. Men ifølge Essaouiras store kunstner Boujemaa Lakhdar er Essaouiras kunstnere først og fremmest afrikanere. De er mere påvirkede af alt, hvad der kommer fra det sorte Afrika – fra Soudan til Sahara – end af andre civilisationer.

I Essaouira, der er omgivet af høje bymure, er hele den gamle kultur forblevet isoleret og beskyttet mod den moderne civilisations indflydelse. De forskellige religiøse broderskaber, Regraga, Hamadcha og Gnauerne har beholdt deres traditioner, og hele arven af eventyrdigte, musik og de forskellige ceremonier er fortsat intakt. Det er denne spirituelle bys fascinerende kunst og kultur, som for 20 år siden fik mig til at bosætte mig her.

Ud af disse mange påvirkninger er der de senere år udgået en bølge af nye skabende kunstnere. Disse selvlærte kunstnere overraskede med deres spontane, næsten tøjlesløse kreativitet, farvedynamik og usædvanlige originalitet. Denne autentiske, naturlige kunst med rødder i de marokkanske myter har vakt stor opmærksomhed blandt førende kunstkere. Essaouira-kunstnerne har udstillet i andre byer i Marokko og i udlandet. Senest ved en stor officiel udstilling på det Internationale Museum for Primitiv Kunst i Nice.

Mange kritikere så i denne udstilling en åbning mod andre kulturelle horisonter og en afgørende drejning i kunsthistorien. For mig er der ingen tvivl om, at den nye inspiration, det nye friske vindpust, vil komme fra det afrikanske kontinent.

*Frederic Damgaard
Galerie d'Art Frederic Damgaard,
Essaouira, Marokko*

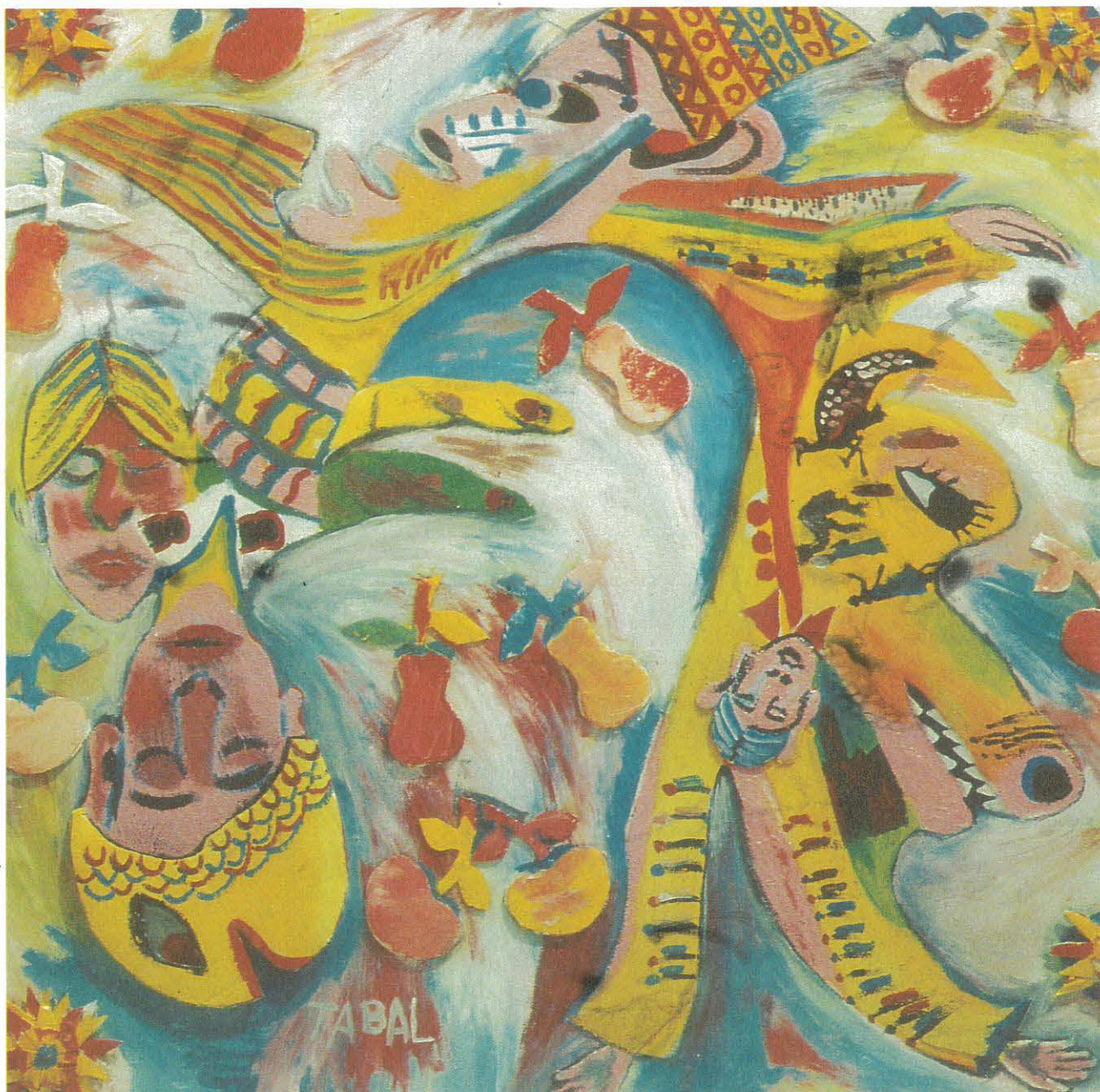

Maimoune Ali

Født i 1956 og bor på landet uden for Essaouira, omgivet af en tæt skov af thuyaer og af »gedetræer«, kaldet sådan fordi gederne klatrer op i dem for at spise de saftige blade. Dette motiv inspirerer ofte hans malerier, men også de vilde dyr, ulve, sjakaler, slanger og eksotiske fabeldyr med vilde grimasser og stirrende øjne hører med i hans eventyrverden.

De meget kraftige farver og motiver er afrikanske i deres udtryk. Alis billeder har en styrke og en overnaturlig inspiration og kraft som de afrikanske negermasker. Ofte skaber han værker af en særlig reliefagtigt karakter ved en særegen blanding af savsmuld, lim og naturens farver.

Mohamed Tabal

Født i 1959 i Essaouiras omegn. Hans afrikanske rødder kommer klart til udtryk i hans billeder med en stærk primitiv styrke i en tydelig afrikansk stil, en slags *Art Brut*. Hans billeder er fyldt med erindringer og historier, fortalt med en overrumplende fantasi. I nogle billeder kan historien læses fra højre nederste hjørne og rundt mod uret, andre billeder kan vendes, og man ser et nyt billede. Enkelte billeder fremtræder som relief, hvor der er klistret lag på lag af bølgepap på baggrunden. Tabal er en sjælden udadvendt og frodig kunster.

Abdelkader Bentajar

Født i 1945 i området mellem Essaouira og Marrakech. Denne rolige drømmende kunstner udtrykker sig med en sart følsomhed i en overnaturlig verden af skyer, ansigter, fugle og væsener. Et univers, hvor der af og til dukker et næsten surrealistisk billede frem bag skyen af ansigter, eller skyen kombineres med naivistiske landskaber med dyr eller monumenter.

Abdelmalik Berhiss

Født i 1971 i Essaouiras omegn. Han startede med at arbejde med sin far, der er murer, men er nu helt opslugt af sit maleri. Han begyndte at lave skulpturer af thuyarod, stærkt inspireret af sin nabo, kunstneren Maimoune Ali. Berhiss' billeder har et meget personligt expressionistisk, naivistisk udtryk. Værkerne er minutiøst udarbejdet med cykel- og billak. Han maler den afrikanske natur, som han ser den, fyldt med dyr og besynderlige væsener. En egen verden af drøm og mystik.

Rachid Amarhouch

Født i 1966 i Essaouira. Amarhouch, der er fisker af profession, bliver aldrig træt af at lovsynge sin by, som han kalder »et fabelagtigt kunstværk i sig selv«. Amarhouch bringer os ind i det labyrintiske univers, som er byen Essaouiras. Hans værker er helt oversået med ansigter og personer. Byen blander sig med befolkningen, kalligrafien med arkitekturen. Bogstaverne, europæiske som arabiske, drysser ned på hans billeder, som om vinden har blandet dem, inden de faldt ned på billedet. Amarhouchs billeder er som en miniaturemalers, fine og elegante.

Fatima Ettalbi

Født i 1964 og en af Essaouiras mange kvindelige malere. Som ung lærte hun at male med henna, der i Marokko bruges til at dekorere kvindernes hænder og fødder ved festlige lejligheder. De symbolske motiver fra henna-dekorationerne har hun overført til sine malerier, men nu med strålende farver og i en livsbekræftende og optimistisk stil med personer, dyr, fugle og fisk i de meget feminine farver, man i Marokko kender fra tæpper og tekstiler. Hendes motivmættede, poetiske billeder har en egen glad drømmeagtig fantasi.

Udstillingen »Billedkunstnere fra Essaouira – Karavanernes Havn«
er tilrettelagt i samarbejde med Galerie d'Art Frederic Damgaard,
Essaouira, Marokko.

Tekst: Frederic Damgaard.

Tilrettelægning og layout: Eva Gammelkær.

Udstillingen indgår som et led i festivalen »Images of Africa 93«.